

Číslo: 2032/2022-2023

SPRÁVA
o výsledkoch školskej inšpekcie

vykonanej v dňoch od **16. 01. 2023** do **20. 01. 2023** a od **23. 01. 2023** do **25. 01. 2023**

Názov kontrolovaného subjektu	
Základná škola s vyučovacím jazykom maďarským – Alapiskola, Hlavná 115, Topoľníky - Nyárasd	
Zriaďovateľ	Obec Topoľníky

Vedúci zamestnanci kontrolovaného subjektu:

Mgr. Tomáš Török, riaditeľ školy

Mgr. Kristína Marsal, zástupkyňa riaditeľa školy

V súlade s poverením na **tematickú** inšpekciu č. 2032/2022-2023 zo dňa 13. 01. 2023 **inšpekciu vykonali:**

Mgr. Kornélia Nagy-Kürtössi, školská inšpektorka, ŠIC Trnava

Mgr. Ladislav Deák, školský inšpektor, ŠIC Trnava

1 PREDMET ŠKOLSKEJ INŠPEKCIE

Stav a úroveň vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry v školách s vyučovacím jazykom maďarským

1.1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE

Kontrolovaným subjektom bola štátna plnoorganizovaná základná škola (ZŠ) s vyučovacím jazykom maďarským, ktorú navštevovalo 187 žiakov (na 1. stupni 86, na 2. stupni 101). Z celkového počtu bolo 13 žiakov so zdravotným znevýhodnením (ZZ), ktorí sa vzdelávali podľa individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu v bežných triedach. Žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia a z marginalizovanej rómskej komunity škola neevidovala. Z predmetu slovenský jazyk a slovenská literatúra (SJSJL) na konci školského roka 2021/2022 neprospeli 3 žiaci. Komisionálnu skúšku nevykonali ani jeden z nich.

1.2 ZISTENIA A ICH HODNOTENIE

Analýzou školského vzdelávacieho programu (ŠkVP) sa zistilo, že učebnými osnovami (UO) predmetu SJSJL pre primárne a nižšie stredné vzdelávanie boli vzdelávacie štandardy inovovaného štátneho vzdelávacieho programu. Učebný plán školy (UP) akceptoval rámcový učebný plán (RUP). V rozvrhu hodín školy bolo zabezpečené každodenné vyučovanie predmetu SJSJL.

V aktuálnom školskom roku pri výchove a vzdelávaní v škole v plnom rozsahu postupovali podľa **nezmeneného ŠkVP**. Nemodifikovali UP a UO v predmete SJSJL pre primárne, ani pre nižšie stredné vzdelávanie. Nezmenili organizáciu vyučovania, ani neupravili systém hodnotenia a klasifikácie. Triedy sa nedelili vo všetkých ročníkoch na vyučovacích hodinách SJSJL na skupiny s počtom žiakov do 17¹.

¹ v 2., 5. a 9. ročníku prekročený počet žiakov v skupine

Odbornosť vyučovania predmetu SJSL bola celkovo zabezpečená na 85,5 %.² Na 1. stupni predmet vyučovali 4 kvalifikované učiteľky, na 2. stupni 1 kvalifikovaná učiteľka a 2 učiteľky s aprobáciou na 1. stupeň ZŠ.

V škole používali okrem učebníc schválených MŠVVaŠ SR pre školy s vyučovacím jazykom maďarským aj alternatívne učebnice. V primárnom vzdelávaní využívali v predmete slovenský jazyk a slovenská literatúra alternatívnu učebnicu *Slovenčina inak*, v nižšom strednom vzdelávaní v predmete dejepis a geografia okrem učebnice pracovali aj digitálnymi publikáciami *MOZAWEB* a na hodinách náboženskej výchovy v každom ročníku využívali alternatívne učebnice vydavateľstva *Ecclesia*. Z rozhovoru s riaditeľom školy vyplynulo, že problémy mali len so zabezpečením učebníc cudzieho jazyka³

Zistenia z priameho pozorovania vyučovacieho procesu

Priebeh výchovno-vzdelávacieho procesu bol v predmete slovenský jazyk a slovenská literatúra sledovaný celkovo na 20 vyučovacích hodinách, z nich 10 na 1. stupni a 10 na 2. stupni.

Primárne vzdelávanie (10 hodín)

Na sledovaných hodinách väčšina žiakov preukázala primerané komunikačné spôsobilosti. Chápali bežné pokyny učiteľiek a rozumeli ich súvislému prejavu. Používali osvojenú základnú slovnú zásobu, správne artikulovali a uplatňovali spisovnú výslovnosť. Texty piesní a detských hier určených na memorovanie ovládali. Na všetkých hodinách používali modelové vety, na 6 hodinách ich dokázali podľa potreby obmieňať a rozvíjať. Boli podnecovaní k tvorbe dialógov na základe modelových viet, v ich produkcii však boli menej zruční.

Väčšina žiakov porozumela počutému textu a jednoduchým otázkam týkajúcich sa jeho obsahu a na kladené otázky z textu zväčša odpovedali bez pomoci učiteľiek.

Zaradené, veku primerané texty vedeli (nahlas) plynule čítať so správnou artikuláciou. Dokázali v nich určiť kľúčové slová a vyhľadať základné informácie. Na základe pomocných otázok dokázali reprodukovať text, avšak k tvorbe jednoduchých otázok k jeho obsahu boli stimulovaní len minimálne. Na sformulovanie základnej myšlienky prečítaného textu a na vyjadrenie vlastného postoja im nebol v priebehu vyučovania vytvorený priestor.

V písomnom prejave primerane aplikovali pravidlá slovenského pravopisu.

Rozvíjanie komunikačných zručností žiakov (ústnych a písomných) učiteľky najčastejšie podporovali kladením jasne sformulovaných otázok, zaraďovaním opakovania a utvrdenia si osvojeného učiva (slovnej zásoby), spievaním piesní, recitovaním básní a stimulovaním žiakov k písaniu textu na tabuľu a do zošitov. Vyzývali ich k tvorbe krátkého dialógu podľa vzorového rozhovoru, pričom na väčšine sledovaných hodín sústavne upozorňovali na správnu výslovnosť a artikuláciu. K tvorbe krátkého súvislého prejavu ich podnecovali len na 1 hodine.

Čitateľskú gramotnosť žiakov rozvíjali na všetkých sledovaných hodinách počúvaním textu v podaní učiteľa a kladením otázok na zisťovanie porozumenia. Zaraďovali hlasné čítanie a väčšinou viedli žiakov aj k sumarizácii textu. K vyjadreniu vlastných postojov a skúseností ich nesmerovali ani na jednej hodine. V menšej miere ich zapájali aj do hrových rečových činností, dramatizáciu textu zaradili len na polovici hodín. Čítanie s predpovedaním deja nevyužili.

Vyučovanie vhodne podporovali využívaním učebníc, zvukových nahrávok, pracovných zošitov, tematických nástieniek a obrázkovej steny. Metodické listy Štátneho pedagogického ústavu (ŠPÚ) nevyužívali.

Posilneniu sociálneho učenia na vyučovacích hodinách sa venovali v dostatočnej miere, rovesnícke učenie však nezaradili. Kompenzačné opatrenia realizovali najčastejšie prostredníctvom

² 1. stupeň 100 %; 2. stupeň 71 %

³ nadmerná byrokratická záťaž pri objednaní učebníc cudzieho jazyka z projektu cez POO - dokumentácia k prieskumu trhu, realizovanie výberového konania, účtovnícke nedokonalosti s DPH účtami...

individuálneho prístupu a predĺženého výkladu žiakom. Diferenciáciu úloh a činností podľa špecifických potrieb a možností žiakov uplatňovali len na 4 hodinách.

Z metód na vyučovanie jazyka učitelia uprednostňovali priamu (direktnú), audiovizuálnu, audiolingválnu, komunikatívnu a situačnú metódu a metódu odpovede celým telom. V menšej miere zaradili hranie rolí a gramaticko-prekladovú metódu. Didaktická hra v slovenskom jazyku, projektové vyučovanie, brainstorming a brainwriting v priebehu vyučovania zaradené neboli.

Nižšie stredné vzdelávanie (10 hodín)

Žiaci na sledovaných hodinách prevažne preukázali štandardné komunikačné spôsobilosti, väčšina z nich chápala bežné príkazy a pokyny učiteľov, rozumela ich súvislému prejavu. Pri používaní osvojenej slovnej zásoby sa snažili uplatňovať spisovnú výslovnosť. Používali modelové vety, na ich základe boli podnecovaní na 3 hodinách aj k tvorbe krátkych dialógov, ich samostatnú produkciu však zvládli ojedinele. Porozumeli počutému textu (z nahrávky alebo v podaní učiteľa), na jednoduché otázky k jeho obsahu zväčša vedeli odpovedať. Čítali súvislé a nesúvislé texty, dokázali v nich vyhľadať potrebné informácie. Reprodukovať prezentovanú tému na základe pomocných otázok dokázala menej ako polovica žiakov, vyjadriť vlastné postoje a skúsenosti zvládli v menšej miere. K tvorbe jednoduchých otázok k obsahu textu a k sformulovaniu základnej myšlienky prečítaného textu príležitosť nedostali. Aplikácia pravidiel slovenského pravopisu v ich písomnom prejave bola priemerná.

Učitelia rozvíjali komunikačné kompetencie žiakov kladením jasne formulovaných otázok, zaradovaním opakovania a utvrdzovania učiva v rámci rôznych komunikačných tém a viedli ich k písaniu súvislých a nesúvislých textov⁴ do zošitov, pracovných zošitov a na tabuľu. Približne na tretine sledovaných hodín ich vyzývali k tvorbe jednoduchých dialógov. Tvorbu krátkeho súvislého prejavu a uvoľňovacie cvičenia zaradili len na 1 hodine. Na správnu výslovnosť a artikuláciu žiakov neupozorňovali, spievaniu piesní, recitovaniu básní nevenovali pozornosť.

Čitateľská gramotnosť žiakov bola rozvíjaná takmer na každej hodine zaradením hlasného alebo tichého čítania a zadávaním otázok na zisťovanie porozumenia prečítaného textu. Na 7 hodinách mali žiaci možnosť počúvať text v podaní učiteľa alebo z nahrávky a po vypočutí boli takmer vždy vyzvaní k rozhovoru o ňom. Menej ich viedli k sumarizácii textu (ústne i písomne), k vyjadreniu vlastných postojov a skúseností ich podnecovali len sporadicky. Dramatizáciu textu a čítanie s predpovedaním deja do výchovno-vzdelávacieho procesu nezaradili, hrové rečové činnosti len ojedinele.

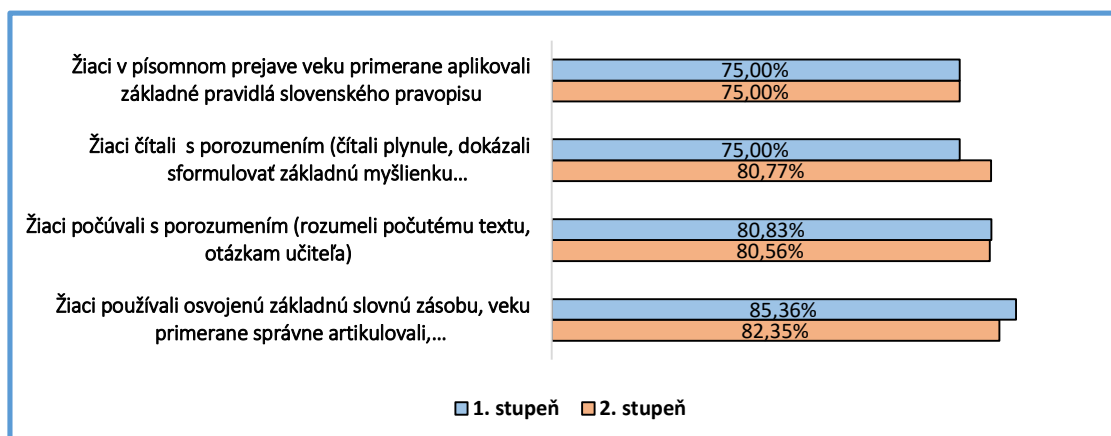
Názornosť vyučovania podporili využívaním učebníc, pracovných zošitov a pracovných listov. Na 1 hodine bola do vyučovania vhodne zaradená didaktická technika (CD k učebnici). Metodické listy ŠPÚ učitelia na sledovaných hodinách nevyužili.

Kompenzačným opatreniam na sledovaných hodinách nebola venovaná dostatočná pozornosť. Žiakom so ŠVVP podľa potreby pomáhali asistentky (na 2 hodinách z 10), učiteľky približne na tretine hodín podporovali rovesnícke a sociálne učenie. Na hodinách dominovala frontálna práca, diferenciácia zadaní podľa špecifických potrieb žiakov sa vyskytla len ojedinele.

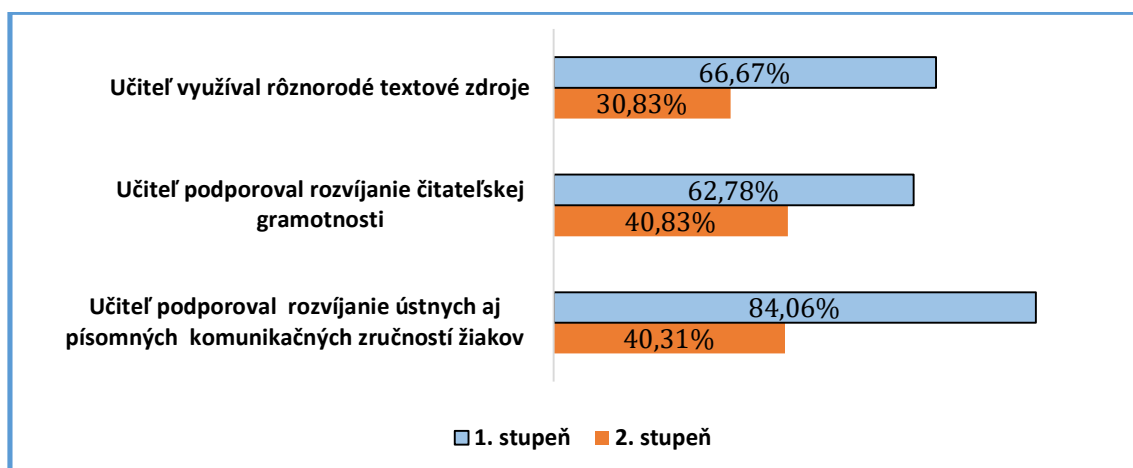
Z metód na vyučovanie jazyka učitelia preferovali priamu (direktnú) metódu, v menšej miere komunikatívnu metódu. Sporadicky bola uplatnená situačná metóda, ojedinele metóda odpovede celým telom a brainwriting.

⁴ osnova prečítaného textu, dopĺňovačky, slová, slovné spojenia...

Graf 1 Preukázané komunikačné kompetencie žiakov primárneho a nižšieho stredného vzdelávania na vyučovacích hodinách predmetu SJSJL

Graf 2 Podpora rozvíjania komunikačných kompetencií žiakov v primárnom a nižšom strednom vzdelávaní na vyučovacích hodinách predmetu SJSJL

2 ZÁVERY

V školskom roku 2022/2023 v škole pri vzdelávaní žiakov v primárnom a nižšom strednom vzdelávaní postupovali podľa nezmeneného ŠkVP, základný dokument nemodifikovali. UP akceptoval RUP. Triedy sa na hodinách SJSJL nedelili vo všetkých ročníkoch na skupiny s počtom žiakov do 17. Odbornosť vyučovania predmetu SJSJL bola celkovo zabezpečená na 85,5 %. V škole používali učebnice schválené MŠVVaŠ SR, v niektorých predmetoch (slovenský jazyk a slovenská literatúra, dejepis, geografia, náboženská výchova) bolo vyučovanie podporované aj alternatívnymi učebnicami.

Výrazne pozitíva

- kladenie jasne formulovaných otázok učiteľkami smerom k žiakom

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

- rozvíjanie čitateľskej gramotnosti žiakov vo vyučovacom procese (nižšie stredné vzdelávanie);

- zdokonaľovanie komunikačných zručností žiakov zaradením tvorby krátkych dialógov a súvislého prejavu vo vyučovacom procese (nižšie stredné vzdelávanie);
- uplatňovanie kompenzačných opatrení formou diferenciacie úloh a činností podľa špecifických potrieb a možností žiakov;
- zaraďovanie aktivizujúcich metód vyučovania jazyka (nižšie stredné vzdelávanie).

Zistilo sa porušenie všeobecne záväzných právnych a interných predpisov:

1. § 3 ods. 4 vyhlášky MŠVVaŠ SR č. 223/2022 Z. z. o základnej škole (prekročenie najvyššieho počtu žiakov v skupinách pri vyučovaní predmetu slovenský jazyk a slovenská literatúra v 2., 5. a 9. ročníku)

Zamestnanci, ktorých sa príslušné inšpekčné zistenia týkajú, boli s výsledkami a závermi oboznámení.

OPATRENIA ŠTÁTNEJ ŠKOLSKEJ INŠPEKCIE

Na základe zistení a ich hodnotení uvedených v správe o výsledkoch školskej inšpekcie Štátna školská inšpekcia uplatňuje voči vedúcemu zamestnancovi kontrolovaného subjektu tieto opatrenia:

1. **odporúča**
 - zabezpečiť externé a interné vzdelávanie pedagogických zamestnancov zamerané na prehĺbovanie ich vedomostí a zručností potrebných na uplatňovanie efektívnych stratégií vyučovania a učenia sa žiakov v predmete SJSJ ;
 - monitorovať kvalitu výchovy a vzdelávania v predmete SJSJ so zameraním na diferenciaciu úloh a zadaní podľa špecifických potrieb a možností žiaka, využívať aktivizujúce formy a metódy vyučovania jazyka s cieľom optimálne rozvíjať kľúčové kompetencie žiakov;
 - na vyučovacích hodinách SJSJ podporovať rozvíjanie čitateľskej gramotnosti žiakov (zaraďovaním počúvania textu, čítania s predpovedaním deja, dramatizácie textu, podnecovaním žiakov k vyjadreniu vlastného postoja, skúseností, zapájaním žiakov do hrových rečových činností...);
 - na vyučovacích hodinách SJSJ podporovať rozvíjanie komunikačných zručností žiakov (zaraďovaním uvoľňovacích cvičení, tvorby krátkych dialógov, tvorby krátkeho súvislého prejavu, spievaním piesní, recitovaním básní...).
2. **ukladá kontrolovanému** subjektu v lehote do 31. 03. 2023 **prijatť konkrétne opatrenie** na odstránenie zisteného nedostatku týkajúceho sa prekročenia najvyššieho počtu žiakov v skupinách pri vyučovaní predmetu slovenský jazyk a slovenská literatúra a predložiť ich Školskému inšpekčnému centru v Trnave suvedenými termínmi splnenia a menami zodpovedných zamestnancov.

Správu o splnení prijatých a uložených opatrení na odstránenie nedostatkov a ich príčin predložiť Školskému inšpekčnému centru v Trnave v termíne do 30. 06. 2023.

PÍ SOMNÉ MATERIÁLY POUŽITÉ PRI ŠKOLSKEJ INŠPEKCII

1. Školský vzdelávací program a jeho prílohy – učebný plán, učebné osnovy
2. Zápisnice z pedagogickej rady
3. Rozvrhy hodín tried
4. Osobné rozvrhy hodín učiteľov SJSJ
5. Doklady o vzdelaní pedagogických zamestnancov

Správu o výsledkoch školskej inšpekcie vyhotovila:

školská inšpektorka: Mgr. Kornélia Nagy-Kürtössy

Dňa: 13. 02. 2022

PREROKOVANIE SPRÁVY

Na prerokovaní správy o výsledkoch školskej inšpekcie sa zúčastnili:

a) za Štátnu školskú inšpekciu, Školské inšpekčné centrum Trnava:

Mgr. Kornélia Nagy-Kürtössy

b) za kontrolovaný subjekt zodpovedný vedúci zamestnanec:

Mgr. Tomáš Török

Prerokovanie správy o výsledkoch školskej inšpekcie potvrdzujú dňa 27. 02. 2023 v Topoľníkoch:

a) za Štátnu školskú inšpekciu, Školské inšpekčné centrum Trnava

Mgr. Kornélia Nagy-Kürtössy

.....

b) za kontrolovaný subjekt zodpovedný vedúci zamestnanec:

Mgr. Tomáš Török

.....

Vyjadrenie vedúceho zamestnanca kontrolovaného subjektu, ktorého sa zistenia týkajú (vedúci zamestnanec môže zaslať písomné vyjadrenie k obsahu správy do 5 dní pracovných od prerokovania):

Mgr. Tomáš Török

.....

Stanovisko školského inšpektora k vyjadreniu:

Mgr. Kornélia Nagy-Kürtössy

.....

Na vedomie

Úsek inšpekčnej činnosti